

KÖZLEMÉNYEK A PÉCSI ERZSÉBET-TUDOMÁNYEGYETEM KÖNYVTÁRÁBÓL,
40.szám. 1938 augusztus,

J E L E N T É S A K Ö N Y V T Á R M Ü K Ö D É S É R Ő L.
1937 SZEPTEMBER 1-TŐL 1938 AUGUSZTUS 31-IG.

I. A könyvtár bevételei és kiadásai.

Az 1937/38. tanévben a könyvtár javadalmi 16,469.50 pengőre rugtak. A bevételek egyes tételői, szembeállítva az 1936/37. tanévével a következők voltak:

	1936/37.	1937/38.
Állami dotáció	3,600.--	4,000.--
Rövidkivüli államsogély	900.--	--.--
Iktatási díj	266.50	247.50
Iktatási illeték	3,724.--	3,430.--
Iratkozási illeték	9,584.--	8,792.--
	-----	-----
Összesen	18,074.50 P	16,469.50 P

A bevételek összegéből levonandó a könyvtár gazdasági számláján a múlt tanév végén fennállott 20.43 pengőnyi tulkiadás, viszont hozzáadandó 50 P, mely összeget a csomagposta-költségek kifizetésének egyszerűsítésére a gazdaságtól évokkal megelőző előlegképpen felvettünk, a folyó tanévben azonban az alapok terhére nyújtott előlegek liquidálása során visszafizottunk. A folyó tanévben tehát tényleg 16,499.07 P összegű javadalom állott a könyvtár ren-

dolkozására. (Gazdasági hivatali számlánkon a múlt tanév végén fennállott 9.73 P összegű tulkiadást a Gazdasági Hivatal átvállalta, s így ez az összeg a könyvtár ezévi háztartását nem terhelte.)

A javadalmak felhasználásánál ezidén is az a százalékos külön nyert alkalmazást, mint a múltban. Ezen az alapon a hittudományi kar igényléseire az I.félévben 516.61 P, a II.félévben 608.77 P, a jog- és államtudományi kar igényléseire az I.félévben 839.49 P, a II.félévben 989.25 P, az orvostudományi kar igényléseire az I.félévben 1097.79 P, a II.félévben 1293.63 P, végül a bölcsészlet-, nyelv- és történettudományi kar igényléseire az I.félévben 774.91 P, a II.félévben 913.15 P állott rendelkezésre. Mint a múltban is, a hittudományi kar a rendelkezésre álló összegeket könyvtárunk soproni osztályának gyarapítására, a jogtudományi kar pedig folyóiratok előfizetési költségeire fordította; míg az orvostudományi kar az igénylési jogot az I.félévben a belgyógyászati, a II.félévben pedig a biológiai tanszékre, a bölcsészettudományi kar pedig az I.félévben a világtörténeti, a II.félévben pedig az olasz tanszékre ruházta. Ezeken, a kari igénylésekre rezervált összegeken kívül minden egyes tanszék igényléseire 89.16 P állott rendelkezésre. A hittudományi kar a 8 tanszékére eső 713.28 P-t -mint eddig is- osztatlanul az egyetemi könyvtár soproni osztályának engedte át.

A 16,499.07 P összegű bevétellel 16,496.39 P összegű kiadás áll szemben. Gazdasági Hivatali számlánkon 3.98 P tulköltés, quacsturái számlánkon pedig 6.66 P maradvány mutatkozik. A kiadások megoszlását a következő táblázat mutatja:

	Az állami dotációból	A quacsturái illetékekből	Összesen	o/o
Könyv- és folyóirat- vásárlás	3,464.63	9,561.27	13,025.90	79.0
Könyvkötés	215.37	925.54	1,140.91	6.9
Szállítási- és pósta- költségek	180.78	232.89	413.67	2.5
Egyébb dologi kiadások	143.20	348.36	491.56	3.0
Személyi kiadások	--.--	1,424.35	1,424.35	8.6
Összesen	4,003.98	12,492.41	16,496.39	100.0

A kiadások megoszlása a folyó tanévben a könyv- és folyóiratvásárlásra fordított összegek százalékarányának jelentékeny emelkedését s ezzel szemben a könyvkötési és egyéb dologi kiadásoknak erős visszaesését mutatja. Ennek oka abban keresendő, hogy a könyvtár eszkély dotációja következtében az amúgy is a legszükségesebbre korlátozott könyv- és folyóiratbeszerzések költségei, melyeknek mérséklését a kari igénylések rendszere jelentékenyen fokozza, további redukción a legkevésbére viselni kell. Természetesen a könyvkötési költségeknek és az egyéb dologi kiadásoknak az időhöz hasonló erőszakos lecsorítása a könyvtár funkcióinak megbénítása nélkül csak rövid időre lehetséges, s így, ha a könyvtár anyagi helyzetében nem áll be javulás, rövidesen mégis elkerülhetetlenné fog válni a könyv- és folyóiratbeszerzésnek -bizonyos fokig a már meglévő átlag értékének csökkentésével egyértelmű- korlátozása.

A tanév folyamán kifizetett számlákat számlanyilvántartási naplónk az 1-195/1937-38 tételszámok alatt részletezi.

II. A gyarapodás.

A könyvtár gyarapodása - a soproni hittudományi osztály gyarapodása, valamint a kurrens folyóiratok nélkül, melyekről alább számolunk be - 5104 darabra rugott, ami ugyan 4237 darabbal kevesebb, mint a múlt tanév rendkívüli gyarapodása, de még mindig felülmúlja a könyvtár átlagos gyarapodásának mérvét. A gyarapodás megoszlása provenienciá szerinti a következő volt: vétel 1619 darab (682 darabbal több, mint a múlt tanévben), eszre 117 darab (685 darabbal kevesebb, mint a múlt tanévben), kötetpéldány 853 (466 darabbal több, mint a múlt tanévben), végül ajándék 2515 darab (4700 darabbal kevesebb, mint a múlt tanévben.)

A vásárolt könyvek számának erős felszökkenését dr. Lukinich Imre 731 mű 881 kötetéből álló magyar memoárgyűjteményének megvételére eredményezte. Az értékes gyűjtemény a magyar memoár-, napló- és utleírás-irodalom gazdag anyagát tartalmazza. A gyűjtemény gazdagsága

indokolttá teszi címjegyzékének sokszorosítását és közrebocsátását, - e címjegyzéknek, melyet ki szándékozunk egészíteni könyvtárunk állományának idovágó régibb anyagával, összeállítása már folyamatban is van s előreláthatólag a jövő tanév folyamán nyert befejezést.

A csere útján szerzett könyvek számának visszaesése a múlt tanévvel szemben onnan ered, hogy a múlt évi duplumakciónk lebonyolítása után a folyó tanévben nem állt rendelkezésünkre megfelelő duplumanyag nagyobb arányú csereakció indítására, s így csak néhány kisebb alkalmi csereügylöt kötéso állott módunkban.

Köteleospéldányként ez évben is a pécsi kir.főügyészséghez és a győri, bajai, soproni, szokszárdi, zalaegerszogi, nagykanizsai és szombatholyi kir.ügyészségekhez beszolgáltatott sajtótermékeket kaptuk meg, s ezek közül az oddigi gyakorlatnak megfelelően az akciódenciákat kiszorítottuk, a szinlapokat és gyászjelentéseket pedig átadtuk a pécsi Városi Muzeumnak.

Az ajándékok közül különösen egyot kell kiemelnünk: a francia kormány 461 kötetos könyvajándékát. Az ajándék értékét nagyban emelte az a körülmény, hogy az ajándékozó könyvtárunkra bizta az ajándékozandó könyvek kiválasztását, 10.000 francia frankban jelölve meg a határt, amoddig kivánalmaink elmozhotnek. Kivánatlistánk összeállítása a budapesti francia követség által hozzánk eljuttatott s az ujjabb. francia könyvtermelés színe-javát felölelő jegyzék alapján a könyvtárbizottságnak s a francia nyelv és irodalom professzorának szives közreműködésével történt. Az így összeállított kivánalmainkon kívül a francia kormány még néhány értékes orvostudományi folyóiratsorozatot is juttatott könyvtárunknak, melyek az ajándék értékét jelentékenyen az eredetileg megállapított 10.000 frank fölé emelték.

Az ajándékozók névsora, az állományba vett ajándékozott könyvek darabszámának feltüntetésével, a következő:

Archives du Ministère des Affaires Etrangères, Paris 1 drb, Bad-Manheim fürdőigazgatósága 1 drb, Belgrádi magyar követség 1 drb, Berkovits Ilona 2 drb, Berlini egyetem 473 drb, Berzsenyi-Társaság, Kaposvár 4 drb, Birkás Géza 3 drb, Blancz József 2 drb, Bokor Lajos 6 drb, Bolognai egyetem 1 drb, Budapest Szfőváros Statisztikai Hivatala 20 drb, Budapesti Egyetemi Könyvtár 1 drb, Budapesti Egyetem Bölcsészet-

tudományi Kara 117 drb, Budapesti Egyetem Történelmi Szemináriuma 4 drb, Budapesti Földrengési Observatorium 9 drb, Budapesti francia követség 461 drb, Budapesti lengyel követség 1 drb, Carnegie Endowment 10 drb, Columbia-Egyetem 3 drb, Debreceni Egyetem 2 drb, Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara 20 drb, Debreceni Egyetem Matematikai Szemináriuma 2 drb, Debreceni m.kir.Gazdasági Akadémia 1 drb, Debreczy A.1 drb, Dénes I.1 drb, Dénes S.1 drb, Divéky Adorján 1 drb, Dizseri Sándor 1 drb, Edinburghi egyetem 2 drb, Egri Érseki Jogakadémia 1 drb, Erdélyi Múzeum Egyesület 1 drb, Fenyvessy Béláné 69 drb, Fitz József 1 drb, Fock G.1 drb, Fondation Franqui 1 drb, Fondation Universitaire 1 drb, Fővárosi Nyilvános Könyvtár 5 drb, Freiburgi egyetem 1 drb, Gábrriel Asztrik 2 drb, Gillemot Katalin 1 drb, Gruber B.1 drb, Hallei egyetem 2 drb, Hevesy G.1 drb, Holly Margit 7 drb, Ibrányi István 1 drb, Imre József 38 drb, Institute f.Comp.Research in Human Culture 1 drb, International Tin Research and Development Council 23 drb, Iskolaigazgatóságok 138 drb, Kecskés T.1 drb, Kemenes A.1 drb, Kir.Magy.Egyetemi Nyomda 6 drb, Kir.Magy.Természettudományi Társulat 1 drb, Kohárits József 1 drb, Korek Valéria 1 drb, Laboratoria N.V.Philips,Eindhoven 38 drb, Leydeni Egyetemi Könyvtár 4 drb, Lukinich Imre 14 drb, Magyar Gazdaságkutató Intézet 1 drb, M.Kir.Állami Nyomda 30 drb, M.Kir.Hadilevéltár 2 drb, M.Kir.Igazságügyi Miniszterium 1 drb, M.Kir.Iparügyi Miniszterium 1 drb, M.Kir.Központi Statisztikai Hivatal 7 drb, M.Kir.Technológiai Intézet 2 drb, M.Kir.Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium 16 drb, Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa 3 drb, Magyar Társaság Falukutató Intézete 11 drb, Magyar Tudományos Akadémia 32 drb, Marburgi egyetem 1 drb, Müncheni egyetem 1 drb, Nagy Lajos Kollegium 1 drb, The National Sun-Yat-Sen University 1 drb, Nenadovich L.1 drb, Népegészségtudományi Unió magyarországi csoportja 1 drb, Népszövetség 2 drb, Niehaus P.4 drb, Országgyűlés Felsőházának Háznagyi Hivatala 19 drb, O.K.B.K. 529 drb, Országos Közegészségi Egyesület 1 drb, Papp R.1 drb, Páviai egyetem 1 drb, Péchy-Horváth R.1 drb, Pécsi ciszterci gimnázium 1 drb, Pécsi Egyetem Rektori Hivatala 124 drb, Pécsi Egyetem Filozófiai Intézete 28 drb, Pivány Jenő 1 drb, Radcliffe College 1 drb, Római egyetem 1 drb, Sankt Bonifatiuswerke d.Kathol.Deutschen im Ausland 1 drb, Sarkar B. K.1 drb, Scheff György 31 drb, Shanghai Science Institute 2 drb, Silberfeld Andor 1 drb, Smithsonian Institution 6 drb, Spiller S.1 drb, Sri Ramakrishna Centenary, Howrah 1 drb, Szabadka M.1 drb, Szegedi Egyetem Rektori Hivatala 3 drb, Szegedi Egyetem Bölcsészettudományi Kara 23 drb, Szegedi Egyetem Élettani Intézete 1 drb, Szegedi Kereskedelmi- és Iparkamara 1 drb, Szegedi Piarista Diákszövetség 1 drb, Takács Gyula 1 drb, Tátray István 1 drb, Thirring Lajos 3 drb, Timár Kálmán 1 drb, Tisza István-Tudományos Társaság,Debrecen 5 drb, Tisza-Dunavölgyi Társulat 1 drb, Tonelli Sándor 1 drb, Tóth László 1 drb, Univ of California 1 drb, Urbányi István 2 drb, Varga Sándor 1 drb, Vasvármegye alispánja 1 drb, Würzburgi Egyetem 50 drb, Zoltai L.2 drb.

A gyarapodásnak szakok szerinti megoszlását a következő

táblázat mutatja:

	Vétel	Csere	Köteles- példány	Ajándék	Összesen
Enciklopedikus munkák, bibliográfiai, könyv- és nyomdászattörténet	29	2	37	69	137
Régi magyar könyvtár	1	-	-	-	1
Theológia, vallás, egyház	20	2	126	28	176
Politika, szociológia	80	2	23	113	218
Jogtudomány	23	1	42	32	98
Országgyűlési nyomtatványok	-	-	-	19	19
Közigazgatás	23	1	70	42	136
Közgazdaság	16	1	89	28	134
Filozófia	46	1	2	46	95

	Vétel	Csere	Köteles- példány	Ajándék	Összesen
Neveléstudomány	9	1	23	16	48
Egyetemi nyomtatványok	-	-	1	169	170
Disszertációk	-	-	-	1044	1044
Középiskolai értesítők	2	-	73	139	214
Nyelvészet	25	-	1	25	51
Irodalomtörténet	42	5	27	62	136
Szövegkiadások, szépirodalom	229	6	90	172	497
Történelem	176	3	17	81	277
Életrajzok, memoárok	624	1	25	21	671
Művészetek, művészettörténet	34	-	28	17	79
Földrajz	107	1	13	10	131
Térképek	1	-	-	3	4
Néprajz	9	-	4	4	17
Mathematika	-	-	-	5	5
Természettudományok	33	-	58	40	131
Orvostudomány	72	-	11	75	158
Technika	5	-	11	71	87
Mezőgazdaság	-	-	15	1	16
Baranya	3	-	-	-	3
Sport	-	-	2	2	4
Nem kurrens folyóiratok	10	90	65	182	347
	1619	117	853	2515	5104

A könyvtárnak járó folyóiratok száma a tanév végén 406 volt; ezek származásáról és jellegéről az alábbi táblázat számol be:

	Vétel	Köteles- példány	OKBK ajándéka	Egyéb ajándékok	Összesen
Hazai folyóirat	51	87	24	38	200
Külföldi folyóirat	60	-	27	37	124
Fővárosi hírlap	-	-	-	5	5
Vidéki hírlap	3	92	-	3	58
Hivatalos lap	4	4	-	11	19
Összesen:	118	143	51	94	406

III. A feldolgozás és állomány.

A könyvtár ezévi munkaprogramját az új gyarapodás kurrens feldolgozása mellett, a püspöki könyvtár újabb, u.n. kanonoki anyaga ujrakatalogizálásának, - amit az elmúlt évben a váratlanul nagy új gyarapodás miatt félbe kellett szakítanunk, - a befejezése képezte. A három nagy püspöki teremben két évvel ezelőtt felállított szabad polcokon elhelyezett kanonoki anyagból kiemeltük a duplumokat s az így megrostált anyagot - 7736 mű 11,711 kötetét, - hiány nélkül feldolgoztuk új katalogusaink számára. E munka befejezésének azért van nagy

jelentősége, mert a kanonoki anyag egy része teljesen feldolgozatlan volt s katalogizálásának befejezése az utolsó feldolgozatlan anyag eltűnését jelenti, - most már nem csupán a saját állományunkban, de a letétképpen kezelt anyagokban sincsen feldolgozatlan könyv. Modern katalogusainkból is csupán a püspöki könyvtár régi anyagának mintegy 18,000 kötete hiányzik már, ennek az anyagnak azonban - amelynek feldolgozását a jövő tanév elején kezdjük meg - igen használható régi katalogusai vannak Szepessy püspök idejéből s így hozzáférhetőségének, használásának a modern feldolgozás befejezéséig sincsen akadálya.

A bibliografiai osztály a folyó tanévben 10,968 mű 15,325 kötetét katalogizálta. A katalogusokba beosztott új címkartonok száma 101,886 volt, viszont duplumkiemelésekkel és hibajavításokkal kapcsolatban 407 régi címkartont emeltünk ki katalogusainkból. Hét katalogusunk címlapjainak száma 754,764.

Duplumként a tanév folyamán 12 mű 12 kötetét emeltük ki a nyomtatványraktár állományából. Ezek levonásával a katalogusainkban leírt raktárállomány a tanév végén 84,448 mű 111,340 kötetét foglalta magában, amiből 7736 mű 11,711 kötete esik a püspöki könyvtár u.n.kanonoki anyagára.

IV. A forgalom.

A kölcsönzőosztály forgalma e tanévben némi emelkedést mutatott az utolsó négy év átlagos forgalmával szemben, - az olvasóterem látogatottsága viszont az idén is a négy év óta tartó csökkenő tendencia további érvényesülését mutatta. A kölcsönadott kötetek száma a folyó tanévben 12,259 volt (a múlt tanévben 11,631), az olvasóterem látogatóié pedig 8856 (a múlt tanévben 10,173).

Más könyvtárakkal a következő kölcsönforgalmat bonyolítottuk le: az Orsz. Széchényi Könyvtártól 24, a budapesti Egyetemi Könyvtártól 21, a Fővárosi Könyvtártól 15, a József Nádor Műszaki és Gaz-

daságtudományi Egyetem Könyvtárától 14, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárától 8, az Aquincumi Múzeum Könyvtárától 2, az Orsz. Könyvforgalmi és Bibliografiai Központtól, a Magyar Kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet, a budapesti egyetem I. sz. Kémiai Intézete és I. sz. Kórbonctani Intézete könyvtáraiktól, továbbá a Szegedi Egyetemi Könyvtártól és a pannonhalmi Főapátsági Könyvtártól 1-1, a berlini Porosz Állami Könyvtártól 22, a bécsi Egyetemi Könyvtártól 15, a bécsi Nemzeti Könyvtártól pedig 11, összesen tehát 138 (a múlt tanévben 125) kötetet kaptunk kölcsön látogatóink számára. Viszont mi az Orsz. Könyvforgalmi és Bibliografiai Központnak, a szombathelyi Premontrai Gimnáziumnak és a Győri Kir. Ügyészségnek 1-1 kötetet küldöttünk el kölcsön.

V. Személyi ügyek.

Személyi téren e tanév mindössze egy esetben hozott változást: a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1938 július hó 30. án kelt 5400/1938. eln. számú rendeletével dr. Litványi László foglalkoztatott diplomást főiskolai képesítésű gyakornokká nevezte ki.

VI. Épület és berendezés.

A tanév legnagyobb jelentőségű eredménye a könyvtár jelenleg legégetőbb problémájának, a helykérdésnek megoldása. Egyetemünk tanácsa a könyvtárbizottság ismételt előterjesztésére az utolsó két év folyamán több ízben fordult felterjesztéssel a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz, a helykérdés egyetlen lehetséges radikális megoldásként a raktárhelyiségek egy részének, elsősorban az emeleti folyosónak modern vasállványokkal való felszerelését kérve. Most a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur módot talált arra, hogy az állványozás költségei a könyvtár rendelkezésére bocsáttassanak s így a jövő tanév folyamán az állványozás végrehajtható. Már- tán a szóbanforgó folyosón modern állványokon több mint 700 folyómé-

terrel, vagyis mintegy 30,000-35,000 raktári darabbal több könyv lesz elhelyezhető mint jelenleg, a vasállványozás eme első részletének végrehajtása mintegy 7-8 évre fog férőhelyet biztosítani a gyarapodásnak. Az állványok elkészültéig a jövő tanév gyarapodása számára ideiglenes megoldásról kell gondoskodnunk, mivel a jelenleg még rendelkezésünkre álló férőhely már csupán 2-3 hónapi szaporulat elhelyezésére elegendő.

VII. A könyvtár soproni hittudományi osztálya.

A tanév folyamán megkezdődött az eddig önállóan kezelt kari könyvtárnak az Egyetemi Könyvtár soproni osztályába való beolvasztása és átkatalogizálása. A tulnyomóan ajándékok és hagyatékokból összegyűlt kari könyvtár különállásának a kar által elhatározott megszüntetése egyrészt a kar rendelkezésére álló könyvanyag könyvtári kezelésének egyszerűsítését, másrészt a használat megkönnyítését célozza.

Az osztály gyarapodása a tanév folyamán a következő volt: vétel 37 mű, ajándék és a volt kari könyvtár állományából való áthelyezés 358 mű, összesen tehát 395 mű. Az ajándékok közül külön ki kell emelnünk Hetvényi Lajos soproni evangélikus liceumi tanár 159 művet magában foglaló könyvhagyományát. Az osztálynak összesen 52 folyóirat járt, még pedig 29 előfizetésre, 23 pedig ajándékképpen.

Személyi téren annyiban hozott változást a tanév, hogy Zámolyi Gyula foglalkoztatott diplomás 1937 október 16.-án kivált a könyvtár kötelékéből s helyébe a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur még ugyanazon év novemberében Ferdinánd Istvánt alkalmazta. Pécs, 1938 augusztus hó 31.-én

Domanovszky Ákos

mb.igazgató.